

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **radcy prawnego P. J.**

obwinionego o popełnienie przewinień dyscyplinarnych z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499) w zw. z art. 6, art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 11 grudnia 2024 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 15 lutego 2024 r. sygn. akt [...]

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Izby Radców Prawnych [...] z dnia 4 września 2023 r. sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

II. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) zł obciążyć radcę prawnego P. J.

UZASADNIENIE

Radca prawny P. J. został obwiniony o to, że wykonując zawód radcy prawnego, będąc zobowiązanym by obowiązki zawodowe wypełniać sumiennie i zgodnie z przepisami prawa, zachować tajemnicę zawodową, postępować godnie i uczciwie, kierując się zasadami etyki radcy prawnego

i sprawiedliwości, dopuścił się naruszenia powyższych zasad tym, że w B., w okresie od 12 lipca 2017 r. do dnia dzisiejszego [10 stycznia 2022 r.], będąc pełnomocnikiem z wyboru B. A. nie zawarł w lipcu 2017 r. umowy w formie pisemnej umowy o świadczenie pomocy prawnej w sprawie o zachowek z jego powództwa na kwotę 4 000 zł oraz w czerwcu/lipcu 2021 r. pisemnej umowy o dział spadku i podział majątku wspólnego z powództwa A. A. przeciwko skarżącemu na kwotę 10 800 zł tytułem wynagrodzenia za usługę pomocy prawnej polegającą na sporządzeniu pozwu o zachowek, pism procesowych w sprawie sygn. akt [...], a także reprezentowania przed sądem w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego sygn. akt [...] wraz z reprezentowaniem mocodawcy przed Sądem Rejonowym w B. oraz przyjął od B. A. tytułem zaliczki kwotę pieniężną w łącznej wysokości 8 000 zł i nie wydał pokwitowania przyjętych pieniędzy ani nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przyjęcia zapłaty tej kwoty przy pomocy kasy rejestrującej w sierpniu 2017 r. oraz w marcu 2021 r., tj. czynu określonego w art. 64 ust.1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 1, art. 3 ust. 1, art. 6, art. 11, art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 111 ust. 1, 3 i 3a pkt 1a ustawy o podatku od towarów i usług, § 3 i § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2021 r. poz. 1625).

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] orzeczeniem z dnia 13 czerwca 2022 r. sygn. akt [...] zmienił opis czynu zarzuconego obwinionemu w ten sposób, że przedmiotem zarzutu stały się zachowania polegające na tym, że:

1. w dniu 12 lipca 2017 r. nie zawarł na piśmie umowy o świadczenie pomocy prawnej w sprawie o zachowek z powództwa B. A. przeciwko A. A., co zostało zakwalifikowane jako popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, przez co w sposób zawiniony

nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,

2. w dniach 2 sierpnia i 8 sierpnia 2017 r. nie wydał pokwitowania przyjętej zaliczki w kwocie 2 000 zł na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy, ani nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przyjęcia zapłaty tej kwoty przy pomocy kasy rejestrującej, co zostało zakwalifikowane jako popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 111 ust. 1, 3 i 3a pkt 1a ustawy o podatku od towarów i usług oraz § 3 i § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2013 r. poz. 363), przez co w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,
3. w dniu 14 września 2018 r. nie zawarł na piśmie umowy o świadczenie pomocy prawnej w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego z udziałem A. A., co zostało zakwalifikowane jako popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, przez co w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,
4. w bliżej nieustalonej dacie w okresie lipiec-wrzesień 2018 r. nie wydał pokwitowania przyjętej zaliczki w kwocie 2 000 zł na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy ani nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przyjęcia zapłaty tej kwoty przy pomocy kasy rejestrującej, co zostało zakwalifikowane jako popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 111 ust. 1, 3 i 3a pkt 1a ustawy o podatku od towarów i usług oraz § 3 i § 6 ust. 1 pkt 1

rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2013 r. poz. 363), przez co w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,

5. w dniach 30 marca 2021 r. i 6 kwietnia 2021 r. nie wydał pokwitowania przyjętych kwot zaliczek na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w kwotach 2 000 zł oraz 2 0000 zł, ani nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przyjęcia zapłaty tych kwot przy pomocy kasy rejestrującej, co zostało zakwalifikowane jako popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 111 ust. 1, 3 i 3a pkt 1a ustawy o podatku od towarów i usług oraz § 3 i § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie kas rejestrujących (Dz. U. z 2021 r. poz. 1625), przez co w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej.

W ramach tak sformułowanych zarzutów Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] dokonał następujących rozstrzygnięć:

1. na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych umorzył postępowanie w zakresie czynów opisanych w punktach 1, 2, 3 i 4 orzeczenia,
2. uznał radcę prawnego P. J. za winnego tego, że w dniach 30 marca 2021 r. i 6 kwietnia 2021 r. nie wydał pokwitowania przyjętych kwot zaliczek na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w kwotach 2 000 zł oraz 2 0000 zł, ani nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przyjęcia zapłaty tych kwot przy pomocy kasy rejestrującej, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, czym w

sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,

3. wymierzył obwinionemu karę pieniężną w kwocie 4 200 zł;
4. obciążył obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1500 zł płatnymi na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych [...].

Na skutek odwołań od powyższego orzeczenia, wniesionych przez obwinionego oraz przez Ministra Sprawiedliwości, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie orzeczeniem z dnia 7 grudnia 2022 r. sygn. akt [...] uchylił zaskarżone orzeczenie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych [...]. Jednocześnie pozostawił temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego w kwocie 1 800 zł.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], po ponownym rozpoznaniu sprawy radcy prawnego P. J., obwinionego o to, że:

1. w dniu 12 lipca 2017 r. w B., nie zawarł na piśmie umowy o świadczenie pomocy prawnej w sprawie o zachówek z powództwa B. A. przeciwko A. A., tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, czym w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,
2. działając w warunkach czynu ciągłego i z góry powziętym zamiarem w dniach 2 sierpnia i 8 sierpnia 2017 r. w B., działając na szkodę B. A., nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przy pomocy kasy rejestrującej przyjęcia zaliczek na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w łącznej kwocie 2 000 zł ani nie wydał pokrzywdzonemu pokwitowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2

Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 12 k.k., czym w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,

3. w dniu 14 września 2018 r. w B. nie zawarł na piśmie umowy o świadczenie pomocy prawnej w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego z udziałem A. A., tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, czym w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,
4. działając w warunkach czynu ciągłego i z góry powziętym zamiarem w okresie od 14 września 2018 r. do 6 kwietnia 2021 r. w B., działając na szkodę B. A., czterokrotnie nie dokonał wymaganej przepisami prawa rejestracji przy pomocy kasy rejestrującej przyjęcia zaliczek na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w łącznej kwocie 6 000 zł, ani nie wydał pokrzywdzonemu pokwitowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. art. 6 i art. 43 ust. 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z art. 12 k.k., czym w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej, orzeczeniem z dnia 4 września 2023 r. sygn. akt [...] orzekł:
 1. na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych umorzył postępowanie w zakresie czynów opisanych w punktach 1, 2 i 3 orzeczenia,
 2. uznał obwinionego radcę prawnego P. J. za winnego tego, że działając w warunkach czynu ciągłego i z góry powziętym zamiarem w okresie od 14 września 2018 r. do 6 kwietnia 2021 r. w B., działając na szkodę B. A., czterokrotnie nie dokonał wymaganej przepisami prawa

rejestracji przy pomocy kasy rejestrującej przyjęcia zaliczek na poczet wynagrodzenia za prowadzenie sprawy w łącznej kwocie 6 000 zł ani nie wydał pokrzywdzonemu pokwitowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radach prawnych w zw. z art. 6 i art. 43 ust 2 Kodeksu etyki radcy prawnego w zw. z art. 12 k.k., czym w sposób zawiniony nienależycie wykonywał obowiązki radcowskie i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej;

3. za ten czyn wymierzył radcy prawnemu P. J. karę pieniężną w kwocie 4 200 zł; jednocześnie obciążył obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania w wysokości 3 300 zł, w tym 1 500 zł za postępowanie przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym i 1 800 zł za postępowanie przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym, płatne na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych [...].

Na skutek odwołania obwinionego Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie orzeczeniem z dnia 15 lutego 2024 r. sygn. akt [...] zmienił zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] w ten sposób, że w miejsce orzeczonej kary pieniężnej wymierzył obwinionemu radcy prawnemu P. J. karę nagany, zaś w pozostałym zakresie orzeczenie to utrzymał w mocy. Jednocześnie zasądził od obwinionego koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 2 000 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Od tego orzeczenia kasację wywiódł obwiniony, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażąco obrazę „przepisów prawa procesowego i materialnego tj.:

1. naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. przez szablonowe, lakoniczne i całkowicie nierzetelne rozpatrzenie zarzutów przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, dotyczących dokonania przez tenże OSD dowolnej niezgodnej z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oceny dowodów polegającej na przyjęciu a priori, iż podpis

na oświadczeniu B. A. nie jest jego podpisem i pobieraniu przez tenże Sąd wzorów podpisu,

2. naruszenie art. 339 § 3 pkt 3a k.p.k. przez niezwrócenie sprawy Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP [...] w celu umorzenia sprawy z uwagi na ujawnienie nowych okoliczności związanych z faktem dokonania fałszerstw przez B. A. i podpisania skargi sporządzonej przez (tego kogoś w Starostwie Powiatowym w H.) fałszującej rzeczywistość i w skutkach zastosowania przez OSD niewspółmiernej kary bez uwzględnienia faktu, że to B. A. składał fałszywe oświadczenia, a także jest dłużnikiem obwinionego,
3. naruszenie art. 31 ust. 2 i 3 Konstytucji w zw. z art. 60 k.c. i art. 91 k.p.c. przez dokonanie wadliwej interpretacji przepisów w zakresie tzw. obowiązku zawierania umowy z klientem w formie pisemnej,
4. naruszenie § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego przez błędne zastosowanie tych przepisów i przyjęcie słowa „powinność” jako „obowiązek”,
5. naruszenie art. 744 k.c. w zw. z art. 742 k.c. i 743 k.c. przez całkowite pominięcie zasady *per facta concludentia*, w sytuacji wystawienia przez obwinionego faktur rozliczeniowych po wykonaniu czynności prawnej i całkowitego rozliczenia się z należności podatkowych, w tym i podatku VAT,
6. naruszenie art. 19 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2023 r. poz. 1570) w zb. z art. 743 k.c. poprzez ich niezastosowanie.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przez jego uchylenie w całości jak również uchylenie w całości poprzedzającego go orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] i o uniewinnienie go od czynów zarzucanych w pkt 1, 2, 3, i 4 przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 62² ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), zwanej dalej „u.r.p.”, kasację wnosi się od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wydawanego w II instancji, przy czym stosownie do treści art. 62³ u.r.p. kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa oraz rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Z powołanych przepisów wynika, że kasacja nie jest środkiem zaskarżenia służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w I instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest dopuszczalne stawianie zarzutów, które w istocie są skierowane do orzeczenia okręgowego sądu dyscyplinarnego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie zostało w sprawie przeprowadzone.

Należy jednocześnie podkreślić specyfikę związaną z usytuowaniem Sądu Najwyższego w strukturze organów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym wszystkich przewidzianych w ustawodawstwie zawodów zaufania publicznego, a więc również radców prawnych. Sąd Najwyższy nie jest kolejnym sądem dyscyplinarnym przyporządkowanym do tej struktury; ustawodawca nałożył na Sąd Najwyższy jedynie obowiązek kontroli prawidłowości odwoławczych postępowań dyscyplinarnych wyłącznie z punktu widzenia zgodności tego postępowania z prawem oraz adekwatności orzekanych w tym postępowaniu dolegliwości. W modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych określonych zawodów zaufania publicznego chodzi zatem o to, aby najwyższy rangą sąd państwa miał możliwość weryfikacji prawidłowości realizacji określonych zadań, jakie prawodawca przewidział dla określonych korporacji zawodowych w kontekście pewnych uprawnień władczych, jakie tym korporacjom przysługują w ramach sądownictwa dyscyplinarnego. Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązki Sądu Najwyższego,

jak już wcześniej zaznaczono, nie pokrywają się w żadnej mierze z obowiązkami sądu odwoławczego, gdyż kontrola prawidłowości postępowania dyscyplinarnego została ograniczona wyłącznie do płaszczyzny stosowania prawa przez sąd dyscyplinarny odwoławczy i odbywa się w płaszczyźnie kasacyjnej, a więc z natury rzeczy wyjątkowej, ukierunkowanej na stwierdzenie tylko szczególnej rangi uchybień, których zaistnienie dyskwalifikuje w ogóle zaskarżone orzeczenie sądu dyscyplinarnego II instancji, powodując, że nie sposób zaakceptować jego istnienia w obrocie prawnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2024 r. sygn. akt II ZK 84/23).

Konsekwencją treści art. 62² i 62³ u.r.p. jest także to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że w postępowaniu kasacyjnym wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku, jak już wspomniano, w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Na skarżącym kasacją ciąży zatem obowiązek wykazania nie tylko istnienia określonego uchybienia sądu odwoławczego, ale także jego kardynalnego, kwalifikowanego charakteru, które dyskwalifikuje zaskarżone orzeczenie i nakazuje jego uchylenie.

Poza tym należy zwrócić uwagę, że w postępowaniu kasacyjnym, którego przedmiotem jest orzeczenie sądu dyscyplinarnego II instancji korporacji radcowskiej, w zakresie, w jakim kwestie tego postępowania nie zostały uregulowane w ustawie o radcach prawnych, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, co wynika z art. 74¹ u.r.p. Artykuł 523 § 2 k.p.k. stanowi natomiast, że kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Odpowiednie stosowanie art. 523 § 2 k.p.k. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, którego przedmiotem jest rozpoznanie kasacji wniesionej od orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych,

skutkuje uznaniem, że nie jest dopuszczalne wniesienie kasacji na korzyść obwinionego od orzeczenia w sprawie dyscyplinarnej, w którym postępowanie dyscyplinarne zostało umorzone. Z tego względu wniesiona w niniejszej sprawie kasacja jest niedopuszczalna w zakresie, w jakim doszło do utrzymania w mocy orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] umarzającego postępowanie co do czynów opisanych w pkt. 1, 2 i 3 jego części wstępnej. Merytoryczne odniesienie się do tej kasacji możliwe jest zatem jedynie w zakresie, w jakim utrzymano w mocy wskazane wyżej orzeczenie Sądu dyscyplinarnego I instancji co do winy w zakresie czynu opisanego w jego pkt. 2, co do którego to czynu w instancji odwoławczej doszło do zmiany co do kary.

Analiza treści wniesionej kasacji nie wskazuje, by w postępowaniu odwoławczym w sprawie obwinionego radcy prawnego P. J. do takich uchybień doszło w zakresie żadnego z podniesionych zarzutów.

Zarzut z pkt 1 kasacji w zakresie, w jakim odnosi się do orzeczenia Sądu II instancji i dotyczy nierozważenia przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny zarzutów odwołania, jest chybiony, natomiast w zakresie, w jakim dotyczy orzeczenia Sądu I instancji jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny.

Wbrew wywodom skarżącego Sąd ten rozpoznał sprawę w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, na co wskazuje uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia, a w sprawie nie zachodziły powody do tego, by rozstrzygać ją poza podniesionymi zarzutami. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, jakie zarzuty zostały skierowane we wniesionym odwołaniu (k. 13-14), co wskazuje, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny miał je w polu widzenia, rozstrzygając sprawę, przy czym dalsza część uzasadnienia niewątpliwie wskazuje również na odniesienie się do nich. Należy podkreślić, że obowiązek sądu odwoławczego wynikający z art. 433 § 1 i 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. nie sprowadza się do oddzielnego odniesienia się w wyodrębnionym treściowo fragmencie uzasadnienia do konkretnego zarzutu, kiedy istnieje możliwość łącznego odniesienia się do kilku nawet zarzutów tej samej kategorii. W sytuacji, w której w taki sposób postąpił w niniejszej sprawie Wyższy Sąd Dyscyplinarny, nie sposób stwierdzić, że naruszył wskazane przepisy, skoro w sposób właściwy zogniskował zagadnienia sporne, jakie wystąpiły co do

zaskarżonego orzeczenia i zagadnienia te w sposób niebudzący wątpliwości rozstrzygnął. Nie doszło zatem do naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. bowiem Sąd odwoławczy rozważył w wydanym orzeczeniu wszystkie wnioski i zarzuty sformułowane przez skarżącego w środku odwoławczym.

Trzeba też zauważyć, że zarzut z pkt 1 kasacji w zakresie, w jakim dotyczy ustaleń faktycznych dokonanych przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny – z przyczyn wymienionych na wstępie części motywacyjnej uzasadnienia.

Chybiony jest też zarzut z pkt 2 kasacji. Przepis art. 339 § 3 pkt 3a k.p.k. obligujący prezesa sądu do skierowania sprawy na posiedzenie w przypadku stwierdzenia potrzeby zwrotu sprawy prokuratorowi w celu usunięcia istotnych braków postępowania przygotowawczego dotyczy wstępnego etapu postępowania przed sądem I instancji, na którym dokonywana jest kontrola formalna i merytoryczna aktu oskarżenia, a w realiach postępowania dyscyplinarnego – wniosku o ukaranie. Sąd I instancji rozpoznając sprawę na rozprawie, nie mógł naruszyć tego przepisu już choćby z tego powodu, że go nie stosował. Poza tym zarzut ten jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny, bowiem – jak wyżej wskazano – przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest orzeczenie Sądu II instancji. Ewentualne uchybienia zaistniałe na wcześniejszych etapach postępowania tylko wyjątkowo mogą być przedmiotem badania przez sąd kasacyjny, o ile przeniknęły do etapu postępowania drugoinstancyjnego. Taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie, bowiem Sąd II instancji sam władny był do umorzenia postępowania dyscyplinarnego i nie musiał w tym celu dokonywać zwrotu sprawy rzecznikowi dyscyplinarnemu. Z kolei okoliczności powołane w ramach tego zarzutu, które w ocenie skarżącego miałyby uzasadniać umorzenie postępowania, są elementem ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji, które Sąd odwoławczy zaaprobował, zaś z uwagi na ograniczenia związane z zakresem postępowania kasacyjnego, podnoszenie takich okoliczności w kasacji jest niedopuszczalne.

Zarzuty z pkt 3 i 4 kasacji są niezasadne.

Zgodnie z art. 8 ust. 4 u.r.p. zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określa umowa. dopełnieniem tej regulacji jest § 3 ust. 1 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (stanowiącego załącznik do uchwały nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r.), stanowiący, że radca prawny świadczy pomoc prawną na podstawie umowy. Umowa o świadczenie pomocy prawnej powinna w szczególności określać zakres pomocy prawnej, warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie. Co prawda z § 3 ust. 2 tego Regulaminu nie wynika wprost, że umowa ta powinna zostać sporządzona w formie pisemnej, niemniej jednak wykładnia celowościowa tego przepisu wskazuje, że na radcy prawnym świadczącym pomoc prawną spoczywa obowiązek zawarcia takiej umowy na piśmie. Chodzi bowiem o to, aby zminimalizować wątpliwości powstałe – jak w stanie faktycznym zaistniałym w niniejszej sprawie – na gruncie jej wykonywania na linii radca prawny-klient, zapewniając tym samym wysoki standard profesjonalizmu przy wykonywaniu czynności radcy prawnego. Takie też stanowisko jest prezentowane konsekwentnie w orzecznictwie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych (por. orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 7 grudnia 2021 r. sygn. akt WO-124/21 oraz z dnia 28 stycznia 2021 r. sygn. akt WO-122/20).

Przyjmując powyższe, należy uznać, że Sąd II instancji nie naruszył przepisów § 3 ust. 1 i 3 Regulaminu ani art 60 k.c. regulującego kwestie związane ze składaniem oświadczeń woli. Nie dopuścił się naruszenia art. 91 k.p.c. dotyczącego zakresu pełnomocnictwa procesowego, bowiem kwestia udzielenia takiego pełnomocnictwa nie była przedmiotem niniejszego postępowania. Nie doszło też do naruszenia art. 31 ust. 1 i 2 Konstytucji, gdyż obowiązki związane z wykonywaniem zawodu radcy prawnego wynikają z przepisów u.r.p. (w zakresie dotyczącym obowiązku zawarcia umowy z klientem – z art. 8 ust. 4 u.r.p.), a także z uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych (m.in. z Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego), do których wydawania organ ten jest uprawniony na podstawie art. 60 pkt 8 u.r.p. Godzi się też przypomnieć, że samorządy zawodowe reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego, na mocy art. 17

ust. 1 Konstytucji sprawują pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów oraz dla ich ochrony.

Chybione są również zarzuty z pkt 5 i 6 kasacji.

Powołany w treści zarzutu z pkt 6 kasacji art. 19 ustawy z dnia 11 maja 2004 r. o podatku od towarów i usług został uchylony przez art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 35), zaś z art. 19a ust. 8 ustawy o podatku od towarów i usług wynika, że otrzymanie zaliczki rodzi obowiązek podatkowy VAT. Zgodnie zaś z § 3 ust. 2 i § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie kas rejestrujących, otrzymanie przed dokonaniem sprzedaży choćby części należności (np. zaliczki na poczet wynagrodzenia za usługi) podlega ewidencjonowaniu z chwilą jej otrzymania, co po stronie podatnika (w niniejszej sprawie radcy prawnego P. J.) rodziło obowiązek wydania nabywcy paragonu fiskalnego, nawet bez jego żądania. Analogiczne rozwiązania przewidziano w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie kas rejestrujących.

Z kolei powołane w treści zarzutu z pkt 5 kasacji przepisy art. 742 k.c., art. 743 k.c. i art. 744 k.c. dotyczące zwrotu wydatków, zaliczki oraz wymagalności wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia, nie stoją w sprzeczności z powyższymi regulacjami prawnopodatkowymi, przez co Sąd II instancji dokonując ustaleń odnoszących się do obowiązków obwinionego wynikających z przepisów prawa podatkowego, wskazanym przepisom nie uchybił.

Konkludując, wywiedzioną w niniejszej sprawie kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną – i w konsekwencji oddalić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, uwzględniając treść § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

[a.ł.]